

Chambre des Représentants

SESSION 1985-1986

6 DECEMBRE 1985

PROPOSITION DE LOI

modifiant et complétant les articles 191 et 194
du Code judiciaire
et l'article 1er de la loi du 8 avril 1971
organisant un stage judiciaire

(Déposée par M. Taelman)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'arriéré judiciaire a incité le Ministre de la Justice à prendre certaines mesures, notamment en vue d'adapter le nombre de conseillers, de juges et de substituts dans un certain nombre de cours et de tribunaux. Cette initiative a permis à de jeunes juristes de poser leur candidature aux fonctions et emplois déclarés vacants.

La loi prévoit actuellement que pour pouvoir être nommé juge au tribunal de première instance, au tribunal du travail ou au tribunal de commerce, ainsi que substitut du procureur du Roi ou substitut de l'auditeur du travail, il faut être docteur en droit et justifier en outre d'une expérience judiciaire. Les notaires, les fonctionnaires du Conseil d'Etat, ceux qui ont enseigné le droit dans une université ou ceux qui ont exercé des fonctions juridiques dans un service de l'Etat sont censés avoir acquis cette expérience.

On peut se demander si un notaire, un fonctionnaire ou un professeur d'université peut se prévaloir d'une pratique judiciaire réelle.

Le fait d'avoir enseigné le droit commercial ou le droit privé international dans une université ne peut être assimilé à la pratique judiciaire. Il nous semble également qu'un notaire, quels que soient l'importance de son étude et le nombre de ses années d'expérience, n'a pas la pratique nécessaire pour juger.

Une proposition de loi, déposée par M. Henrion (Doc. Chambre n° 1054/1, 1984-1985), vise à procéder à des réformes utiles dans cette matière délicate et complexe. M. Henrion estime également que l'accès à la magistrature requiert l'existence préalable, dans le chef du postulant, d'une pratique judiciaire réelle. Dans les développements de sa proposition, M. Henrion écrit : « Le postulat admis,

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1985-1986

6 DECEMBER 1985

WETSVOORSTEL

tot wijziging en aanvulling van de artikelen 191 en 194 van het Gerechtelijk Wetboek en van artikel 1 van de wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage

(Ingediend door de heer Taelman)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De gerechtelijke achterstand heeft de Minister van Justitie ertoe gebracht bepaalde maatregelen te nemen, o.m. een aanpassing van het aantal raadsheren, rechters en substituten in een aantal hoven en rechtbanken. Dit verschaft aan jonge juristen de mogelijkheid hun kandidatuur te stellen voor de openverklarde ambten en betrekkingen.

Thans voorziet de wet dat om tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg, de arbeidsrechtbank of de rechtbank van koophandel alsook om tot substituut-procureur des Konings of substituut-arbeidsauditeur benoemd te worden, men doctor in de rechten moet zijn en daarenboven blijk geven van een gerechtelijke ervaring. Worden beschouwd als hebbende deze ervaring opgedaan, notarissen, ambtenaren bij de Raad van State, zij die rechtswetenschap hebben onderwezen aan een universiteit of die een juridisch ambt hebben vervuld bij een Rijksdienst.

Men kan de vraag stellen of een notaris, een ambtenaar of een universiteitsprofessor kunnen bogen op een werkelijke rechtspraktijk.

Handels- of internationaal privé-recht hebben onderwezen aan een universiteit kan niet als praktijk beschouwd worden. Zo ook komt het ons voor dat een notaris, welke ook de belangrijkheid van zijn studie en de jaren ervaring zijn, niet over deze praktijk beschikt die hem toelaten recht te spreken.

Een wetsvoorstel, ingediend door de heer Henrion (Stuk Kamer n° 1054/1, 1984-1985), heeft als doel gepaste hervormingen in te voeren in deze delicate en ingewikkelde materie. Ook hij is van oordeel dat, om magistraat te kunnen worden, de gegadigde eerst een werkelijke rechtspraktijk moet gehad hebben. In zijn toelichting schrijft de heer Henrion : « Als die premisse eenmaal is aanvaard, komt

on en arrive à la conclusion inévitable que devraient être exclues de la possibilité d'accéder directement à la magistrature les personnes que leur activité professionnelle antérieure n'a pas familiarisées avec la pratique de la vie judiciaire. L'exclusion vise ainsi les notaires, les fonctionnaires et les professeurs d'université ».

Bien que nous partagions entièrement cet avis, nous n'avons pas l'intention de développer ce point de vue dans la présente proposition de loi. Notre propos est plutôt de cerner les implications du principe selon lequel les candidats à une première nomination en qualité de magistrat effectif doivent être vraiment familiarisés avec la vie judiciaire.

Au nombre de ces juristes qui ont la pratique de la vie judiciaire figurent sans aucun doute les officiers et les inspecteurs de la police judiciaire. Nul ne contestera qu'après quelques années de service, ces personnes sont très bien familiarisées avec tous les aspects de l'instruction préparatoire (information et instruction) et ont acquis une vaste expérience dans ce domaine. Ces officiers assistent journalièrement les procureurs et leurs substituts ainsi que les juges d'instruction dans leurs travaux. Le métier d'officier ou d'inspecteur de la police judiciaire se situe dans la pratique de la vie judiciaire. Il constitue également une bonne préparation à la nomination en qualité de magistrat d'une juridiction statuant en première instance.

La présente proposition de loi vise dès lors à permettre aux officiers et inspecteurs de la police judiciaire d'être nommés en qualité de substitut, à condition qu'ils comptent un certain nombre d'années d'expérience et qu'ils soient évidemment porteurs du diplôme de licencié en droit.

Notons à cet égard que depuis quelques années, de plus en plus d'officiers de la police judiciaire sont porteurs d'un diplôme universitaire.

Nous proposons donc d'adapter le Code judiciaire en ce sens.

Il serait d'autre part souhaitable d'admettre les officiers et inspecteurs de la police judiciaire, porteurs du diplôme de licencié en droit, au stage judiciaire, de sorte qu'ils puissent également accéder à la magistrature du premier degré en vertu de la présente loi. La loi du 8 avril 1971 est modifiée en ce sens.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

L'article 191 du Code judiciaire est complété par l'alinéa suivant :

« Les officiers et inspecteurs de la police judiciaire qui sont âgés de trente ans et comptent cinq ans de service peuvent également prétendre à la nomination susvisée. Ils doivent être porteurs d'un diplôme de docteur ou de licencié en droit. »

Art. 2

L'article 194 du Code judiciaire est complété par l'alinéa suivant :

« Les officiers et inspecteurs de la police judiciaire qui sont âgés de trente ans et comptent cinq ans de service peuvent également prétendre à la nomination susvisée. Ils doivent être porteurs d'un diplôme de docteur ou de licencié en droit. »

men onvermijdelijk tot de conclusie dat personen wier vroegere beroepsactiviteit hen niet met de praktijk van het rechtsleven vertrouwd heeft gemaakt, van de toegang tot het ambt zouden moeten worden uitgesloten. Die uitsluiting geldt bijgevolg voor notarissen, ambtenaren en universiteitsprofessoren ».

Al treden wij deze mening volledig bij, toch is het niet onze bedoeling dit standpunt in dit wetsvoorstel uit te werken, maar veeleer in te haken op het begrip dat zij die in aanmerking kunnen komen voor een eerste benoeming als werkend magistraat, werkelijk vertrouwd moeten zijn met het rechtsleven.

Onder deze juristen die wel over praktijk beschikken, komen ongezwijfeld de officieren en inspecteurs van de gerechtelijke politie voor. Niemand zal betwisten dat deze personen, na enkele jaren dienst, zeer goed vertrouwd zijn geraakt en een rijke ervaring hebben opgedaan wat betreft het gerechtelijk vooronderzoek in al zijn aspecten (opsporingsonderzoek en gerechtelijk strafonderzoek). Deze officieren staan dagelijks de procureurs en hun substituten als ook de onderzoeksrechters bij in hun werkzaamheden. Het beroep van officier of inspecteur van de gerechtelijke politie situeert zich in de praktijk van het rechtsleven. Het is ook een geschikte voorbereiding tot een benoeming tot magistraat van de eerste graad.

Onderhavig wetsvoorstel heeft dan ook tot doel de gerechtelijke officieren en inspecteurs de mogelijkheid te bieden benoemd te worden tot substituuat op voorwaarde dat ze een aantal jaren ervaring hebben en uiteraard houder zijn van het diploma van licentiaat in de rechten.

Op te merken valt dat, in dit opzicht, tijdens de laatste jaren meer en meer officieren van de gerechtelijke politie houder zijn van een universiteitsdiploma.

Wij stellen dus voor het Gerechtelijk Wetboek in die zin aan te passen.

Anderzijds zou het wenselijk zijn de officieren en inspecteurs van de gerechtelijke politie, houder van het diploma van licentiaat in de rechten, tot de gerechtelijke stage toe te laten, zodat zij ook langs deze wet toegang tot de magistratuur van de eerste graad krijgen. De wet van 8 april 1971 wordt in die zin aangepast.

W. Taelman

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Artikel 191 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met het volgende lid :

« Officieren en inspecteurs van de gerechtelijke politie die dertig jaar oud zijn en vijf jaar dienst tellen, komen eveneens in aanmerking. Zij moeten houder zijn van een diploma van doctor of licentiaat in de rechten. »

Art. 2

Artikel 194 van het Gerechtelijk Wetboek wordt aangevuld met het volgende lid :

« Officieren en inspecteurs van de gerechtelijke politie die dertig jaar oud zijn en vijf jaar dienst tellen, komen eveneens in aanmerking. Zij moeten houder zijn van een diploma van doctor of licentiaat in de rechten. »

Art. 3

Dans l'article 1er de la loi du 8 avril 1971 organisant un stage judiciaire, l'alinéa suivant est inséré après l'alinéa 1er :

« Les officiers et inspecteurs de la police judiciaire qui sont porteurs du diplôme de docteur ou de licencié en droit, sont âgés de vingt-cinq ans et comptent trois ans de service peuvent également être désignés à des fonctions de stagiaire judiciaire. »

14 novembre 1985.

Art. 3

In artikel 1 van de wet van 8 april 1971 tot organisatie van een gerechtelijke stage, wordt, na het eerste lid, het volgende lid ingevoegd :

« Officieren en inspecteurs van de gerechtelijke politie die houder zijn van het diploma van doctor of licentiaat in de rechten, 25 jaar oud zijn en drie jaar dienst tellen, kunnen eveneens als gerechtelijk stagiair aangesteld worden. »

14 november 1985.

W. Taelman